

Dubbele moord in Mijnsheerenland

"We weten alles al over de Tweede Wereldoorlog", hoor je wel eens zeggen. Niets is echter minder waar. Nog steeds wordt overal ter wereld nieuwe informatie gevonden, die soms tot ontdekkingen en nieuwe inzichten leidt. Op de avond van 4 mei 1945, kort na de capitulatie van het Duitse leger, werden 2 inwoners van de Hoeksche Waard in Mijnsheerenland vermoord. Nu, 80 jaar later, is door de vondst van onbekend archiefmateriaal eindelijk bekend welke groep Duitsers verantwoordelijk was voor het geweld in Mijnsheerenland, en wie de moordenaars zijn van de toen 20-jarige Johannes van Aken en 32-jarige Jacob van Etten.



Jacob van Etten

Dat Duitse soldaten op de avond van 4 mei 1945 in Mijnsheerenland 2 mensen vermoordden was al langere tijd bekend. In Het verzet in de Hoeksche Waard (2^e druk 1990) schreef Simon M. Brand hierover het volgende: *"Er was altijd nog een groep mensen aanwezig die dat komende grootse moment met geheel andere gevoelens beleefde: de Duitsers. Velen onder hen waren hels, gekrenkt door de nederlaag en geschonden in aanzien en macht. Ze konden het niet verkroppen en waren uitgelaten en agressief. Die agressiviteit kostte twee verzetsmensen, leden van de N.B.S., een dag voor de bevrijding het leven. Jacob van Etten en Joh. M. van Aken werden door balorige S.S.-ers in Mijnsheerenland doodgeschoten."* Wat is er op die avond in Mijnsheerenland gebeurd? Wie waren die S.S.-ers? Wat was het motief om Van Aken en Van Etten te vermoorden?

Duitse troepen in Mijnsheerenland

Kort na Pasen 1945 werd het huis van Gerrit Sterk, gemeentesecretaris van Mijnsheerenland, door het Duitse leger gevorderd. Eerst gebruikte een Duitse generaal het huis aan de Hoflaan 8 als zijn commandopost. Nadat deze vertrok naar Ridderkerk werd het huis in gebruik genomen door Duitse parachutisten van de Luftwaffe, zogenoemde *Fallschirm-pionierbataillon*, een onderdeel van de 6. *Fallschirmjäger-Division*. Deze divisie had

in 1944 gevochten in Normandië, leed daar zware verliezen, en vocht daarna tegen de geallieerden in België en Noord-Brabant. Delen van de divisie kwamen terecht op de Zuid-Hollandse eilanden, waaronder de Hoeksche Waard.

De groep parachutisten die zich in Mijnsheerenland in het huis van de gemeentesecretaris vestigden bestond uit slechts enkele mannen. Hun commandant was Feldwebel Arthur Phatswald, een man met donker haar en donkere ogen die met één been kreupel liep. De parachutisten waren fanatieke nazi's, door meerdere personen aangeduid als 'Hitlerianen'. Toen vliegtuigen in het kader van de voedseldroppings over het huis van de gemeentesecretaris vlogen, schoten de parachutisten vanuit de woning op de vliegtuigen. Volgens politieagent Jacob Jan Willem Bijl van Mijnsheerenland hing het verblijf van de Duitse parachutisten in Mijnsheerenland van roven aan elkaar. Ze drongen regelmatig woningen binnen en namen allerlei levensmiddelen mee.

Belangrijke getuige

Op de avond van 4 mei 1945 vierden de Duitse parachutisten aan de Hoflaan 8 een afscheidsfeest omdat ze verplaatst zouden worden naar Ridderkerk. Naast Feldwebel Phatswald waren Oberfeldwebel Reimann, Fähnrich Ted Kamps, Unteroffizier Hans Kaminsky, Gefreiter Wolfgang Bernhard, Gefreiter Werner Schorch

en enkele vrienden van Bernhard aanwezig, onder wie een Gefreiter die piano kon spelen. Ook was 'buurman' Stabsfeldwebel Knuppel aanwezig, die tot een infanterie-eenheid behoorde, en die was ondergebracht in het naastgelegen pand aan de Hoflaan 6. Een van de Duitse parachutisten haalde rond 21.00 uur de 19-jarige Nederlandse Annie Vermaat op, om voor de parachutisten te koken en schoon te maken. Annie woonde in de Schoolstraat (nu Julianastraat), en was een kennis van enkele Duitse soldaten omdat zij weleens de post langsbracht. Door haar aanwezigheid in het huis aan de Hoflaan 8 zou Annie een belangrijke getuige worden in het onderzoek naar de moord op Van Aken en Van Etten.

De avond van 4 mei 1945

Johannis Martinus van Aken was een 20-jarige man uit Heinenoord. In 1943 dook hij in Utrecht onder om zich te onttrekken aan verplichte tewerkstelling in Duitsland. Later verhuisde hij naar een onderduikadres in Oud-Beijerland. Het huis waar hij was ondergedoken moest in het voorjaar van 1945 ontruimd worden, omdat er Duitsers ingekwartierd zouden worden. De laatste maanden van de oorlog bracht hij daarom door in het ouderlijk huis op de Blaaksedijk Oost 67. Daar hield hij zich tot 4 mei verborgen. Na op de radio het nieuws over de capitulatie van het Duitse leger in Nederland te hebben gehoord, vertrok Van Aken 's avonds rond



Huis aan de Hoflaan 8 te Mijsheerenland, dat diende als onderkomen voor soldaten van de 6^e Fallschirmjäger-Division en waar Johannis van Aken werd ondervraagd.



Achterzijde van de garage naast het huis Hoflaan 8 te Mijsheerenland. In deze garage zijn Johannis van Aken en (mogelijk ook) Jacob van Etten vermoord.

22.00 uur op de fiets naar Westmaas om zijn vriendin te bezoeken.

Jacob (Jaap) van Etten uit Westmaas was 32 jaar oud, en woonde met zijn hoogzwangere vrouw en 1-jarige dochtertje tijdelijk op de Blaaksedijk Oost 207. Op de avond van 4 mei lagen Van Etten en zijn vrouw al op bed, toen de burenhen op de hoogte brachten van de bevrijding. Van Etten was lid van de Binnenlandse Strijdkrachten (B.S.) en ging daarom naar Mijsheerenland om zich te melden bij zijn commandant, M.A. Kokke.

Vrede

Zowel Van Aken als Van Etten zouden die avond in Mijsheerenland op noodlottige wijze in aanraking komen met daar aanwezige Duitse troepen. Hoe dit exact is gebeurd blijft onduidelijk, de verschillende bronnen spreken elkaar tegen. Vast staat echter dat het huis aan de Hoflaan 8 in Mijsheerenland een belangrijke rol speelde in de gebeurtenissen. Annie Vermaat verklaarde dat zij, na enige tijd in de keuken te hebben gewerkt, lawaai en schoten op straat hoorde. Ook hoorde zij

vervolgens stemmen op de gang, waarna zij vanuit de keuken in de gang keek en daar tussen een groep Duitse soldaten Johannis van Aken zag staan. De Duitse soldaten waren volgens Vermaat met Van Aken in gesprek over het feit dat hij na spertijd over straat was gegaan. Van Aken probeerde duidelijk te maken dat het inmiddels vrede was. De Duitsers geloofden hem niet en haalden, waarschijnlijk om een spraakverwarring uit te sluiten, Vermaat uit de keuken naar de gang. Vermaat fungeerde vervolgens als tolk en vertaalde de uitspraken van Van Aken, die wederom verklaarde dat het vrede was.

Getrokken wapen

Hierna moest Annie Vermaat weer richting de keuken, maar kort daarna werd zij weer meegenomen naar een kamer waar Van Aken nu ook was. Van Aken zei weer dat het vrede was, en dat hij op weg was naar zijn vriendin in Westmaas. Inmiddels stond Ted Kamps met getrokken wapen voor Van Aken. Van Aken zei tegen Kamps nogmaals dat het vrede was, waarna Kamps zei dat hij loog en hem met de kolf van zijn

pistool een klap in het gezicht gaf. De Nederlandse vrouw vroeg aan Kamps of hij Van Aken wilde vrijlaten, maar Kamps was van mening dat Van Aken een 'Terrorist' (Duitse aanduiding voor verzetsstrijder) was. Kamps sloot vervolgens Van Aken op in de garage bij het huis. Na een tijdje terug in het huis te zijn geweest ging Kamps samen met een andere Duitse soldaat terug naar de garage om Van Aken te verhoren. Korte tijd later keerden zij weer in de woning terug. Vermaat hoorde kort hierop Duitse soldaten tegen elkaar zeggen dat Kamps in de garage Van Aken had doodgeschoten. Ze besloot persoonlijk aan Kamps te vragen of hij Van Aken had doodgeschoten, waarop de Duitser bevestigend antwoordde. Later op de avond besloot Vermaat aan Kamps te vragen waarom zo'n jonge man als Van Aken gedood moest worden. Hierop antwoordde Kamps dat hij zelf ook jong was en wilde leven. Bovendien was hij ervan overtuigd dat Van Aken een terrorist was.

lees verder —>



Duitse soldaten, waarschijnlijk van de 6. Fallschirmjäger-Division, op weg naar een wapendepot in Soest waar zij door Britse soldaten ontwapend zullen worden.

Veel lawaai

Het verloop van de gebeurtenissen rond Van Etten is een stuk onduidelijker. Vermaat verklaarde na de oorlog Van Etten niet in het huis gezien te hebben. Ze verklaarde wel zijn naam samen met de naam van Van Aken gehoord te hebben op het moment dat Van Aken in het huis van de gemeentesecretaris was. Hieruit kunnen we afleiden dat Van Etten op dat moment al was opgepakt en mogelijk al was opgesloten in de garage, of zelfs al was gedood. Vermaat verklaarde in 1948: *"Van Jacob van Etten weet ik niets af, op welke manier die is doodgeschoten, want dat is op straat gebeurd. Volgens zeggen van een Duitser was hij doodgeschoten door een der posten, omdat hij niet wilde halthouden."* Leendert de Jong Jr. woonde ten tijde van de gebeurtenissen schuin tegenover het huis van de gemeentesecretaris, op Hoflaan 7. De Jong verklaarde over de bewuste avond: *"Op de avond van de 4de Mei 1945 omstreeks 22.30 uur (wij lagen al op bed) hoorde ik op de weg veel lawaai. Er werd veel geschreeuwd en geschoten en wel zodanig dat wij uit bed gegaan zijn en door het raampje van de voordeur keken. Het was echter zeer donker en konden niets anders zien dan wat licht dat heen en weer bewogen werd. We hoorden lopen over het grind en hoorden mannen roepen: 'Ik kan niet meer lopen!'", dit werd*

verschillende malen herhaald. Uit het een en ander maakten wij op, dat die mannen zodanig mishandeld waren, dat zij niet meer lopen konden." Het is goed mogelijk dat de genoemde mannen Van Aken en Van Etten zijn geweest. Dit zou betekenen dat zij door Duitse soldaten tegelijkertijd naar het huis aan de Hoflaan 8 zijn gebracht.

Ted Kamps

Na van de gebeurtenissen op de vorige avond te hebben vernomen, ging op de ochtend van 5 mei 1945 de Mijnsheerenlandse politiemann Jacob Jan Willem Bijl op onderzoek uit. Bij het huis aan de Hoflaan 8 werd hij te woord gestaan door Ted Kamps en vroeg hij naar de gebeurtenissen van de vorige avond. Kamps verklaarde dat ze de vorige avond 2 mannen hadden aangehouden die zich illegaal op straat bevonden. Omdat Van Aken een koppelriem droeg met een Engelse tekst was Kamps overtuigd dat Van Aken een terrorist was. Van Etten had volgens Kamps 'Leve Engeland' geroepen en deed vervolgens een poging om te vluchten. Kamps verklaarde aan Bijl dat hij degene was geweest die Van Aken had doodgeschoten. Hierna wilde Bijl vragen of Kamps ook Van Etten had doodgeschoten. Hij kreeg daarvoor alleen geen kans omdat hij naar zijn zeggen *"door de Duitsers op een onbeschofte manier de straat opgewerkt werd"*.

Trots

Kamps heeft dus 3 keer, en aan 2 verschillende personen, verklaard degene te zijn geweest die Van Aken heeft doodgeschoten. Dat hij openlijk verklaarde de moordenaar te zijn is wellicht te verklaren doordat hij er trots op was. Vermaat verklaarde in 1948 over Kamps: *"Toen hij terugkwam uit de garage waar hij zojuist Van Aken had doodgeschoten, toonde hij aan zijn kameraden zijn laarzen, waarvan de hak en zool losgetrapt was. Hij liet blijken dat hij zijn slachtoffer de nodige schoppen had gegeven en wel zodanig dat zijn laarzen daardoor kapotgetrapt waren, dit toonde hij met een zekere trots aan zijn kameraden. Hij vertelde hun ook dat hij Van Aken gedood had met een schot door zijn slaap."* De lijkschouw van dokter Kwint uit Westmaas van 1 dag later gaf aan dat Van Aken 2 schotwonden bezat, 1 bij het linkeroor en 1 in het achterhoofd. Het door Kamps vertelde schot door de slaap lijkt dus grootspraak te zijn geweest om indruk te maken op zijn kameraden, maar dat Kamps zijn slachtoffer een verschrikkelijk levenseinde heeft bezorgd staat vast. De Nederlandse politieagent Bijl die bij de lijkschouw aanwezig was vermeldde namelijk dat bij zowel Van Aken als Van Etten *'handen en gelaat bedekt waren met blauwe plekken'*.

Grote mond

Volgens Vermaat was Ted Kamps de dominante factor in de groep Duitse soldaten, ondanks dat hij niet de hoogste in rang was: *"Ted Kamps had door zijn grote mond en zijn brutaal optreden feitelijk de leiding over die groep militairen, zij kenden hem schijnbaar goed en waren enigszins bang van hem. Zelfs Phatswald had ontzag voor Ted Kamps en sprak hem niet tegen."* Een andere uitspraak van Kamps geeft aan dat hij wel over enige zelfkennis beschikte. Nadat enkele soldaten terugkwamen van het beëindigen van de feestvreugde in het dorp, zei Kamps tegen hen dat er die avond meer doden waren gevallen als hijzelf mee was gegaan.

De naoorlogse jacht op Ted Kamps

In oktober 1945 verzocht de procureur-fiscaal van het Bijzonder Gerechtshof in

Den Haag de Politieke Opsporingsdienst om in de Hoeksche Waard onderzoek te doen naar verschillende oorlogsmisdaden, waaronder de gebeurtenissen op 4 mei in Mijnsheerenland. Pieter Lips van de Politieke Opsporingsdienst Oud-Beijerland ging vervolgens op onderzoek uit, nam verschillende getuigenverklaringen af, en rapporteerde dit eind november 1945. Dit leidde ertoe dat het Bureau Opsporing Oorlogsmisdrijven in februari 1946 een verzoek deed aan de Netherlands War Crimes Commission (NWCC) in Duitsland om Ted Kamps op te sporen en uit te leveren. De NWCC gaf hierop een *'Wanted Report'* uit. Lange tijd leverde dit geen resultaten op, waarna in september 1947 de NWCC bij het Bureau Opsporing Oorlogsmisdaden navraag deed of er al meer informatie bekend was. Het Bureau Opsporing Oorlogsmisdrijven stuurde daarop het onderzoek van agent Bijl uit mei 1945 en het onderzoek van Pieter Lips uit november 1945 naar de NWCC.

Onmogelijk

De NWCC zat daarna niet stil. In december 1947 vroeg het NWCC aan het *Centre de Documentation* van de Franse bezettingsautoriteiten in Berlijn of zij inlichtingen had over Ted Kamps. In januari 1948 antwoordde het Centre de Documentation dat zij geen gegevens had over Kamps, en vroeg daarbij of de gegevens over Kamps wel correct waren. Het NWCC koppelde deze vraag vervolgens terug aan het Bureau Opsporing Oorlogsmisdrijven. In maart 1948 verzocht het Bureau Opsporing Oorlogsmisdrijven daarom aan de Sub-Commissie Opsporing Oorlogsmisdadigers Zuid-Holland om nadere gegevens te verzamelen in de Hoeksche Waard omtrent Ted Kamps. 2 leden van de commissie startten een onderzoek en ondervroegen verschillende getuigen, onder wie agent Bijl en Annie Vermaat, die al eerder waren ondervraagd. In juni 1948 ontving de NWCC de nieuwe getuigenissen, waarna ze besloot om in juli 1948 ook een verzoek om informatie in te dienen bij de *Central Postal Enquiry Bureau* van de Britse bezettingsautoriteiten in Hamburg. Al enkele dagen later kreeg het



Duitse soldaten, waarschijnlijk van de 6. Fallschirmjäger-Division, na het inleveren van hun wapens, 10 mei 1945.

NWCC een lijst toegestuurd met daarop 4 voormalige Duitse militairen met de achternaam Kamps. De NWCC besloot de namen en leeftijden van de 4 voormalige militairen te verstrekken aan de procureur-fiscaal van het Bijzonder Gerechtshof in Den Haag, en vroeg of deze gegevens voldoende waren voor identificatie van de dader. De procureur-fiscaal liet daarop weten dat hij dit niet voldoende achtte, en stuurde zijn dossier over Kamps (met signalement) aan de NWCC. Ook gaf hij aan dat hij het onwaarschijnlijk achtte verder te komen in het proces zonder een confrontatie ter identificatie. De NWCC antwoordde hier vervolgens op dat het onmogelijk was om alle 4 de mannen met de achternaam Kamps naar Nederland te brengen.

Gearresteerd

De NWCC besloot zich te richten op de meest opvallende onder de 4 namen: Georg Kamps, 28 jaar, wonende te Mönchen-Gladbach. 2 onderzoekers brachten een bezoek aan Georg Kamps en ondervroegen hem over zijn militaire loopbaan. Tijdens het bezoek constateerden de onderzoekers dat Georg Kamps voldeed aan het signalement van Ted Kamps, en bovendien vertelde Georg Kamps dat hij diende in het 6e Regiment Fallschirmjäger in de omgeving van Dordrecht. Na de ondervraging

waren de mannen overtuigd dat zij gesproken hadden met de man die in de getuigenverklaringen was omschreven als Ted Kamps. De NWCC bracht de procureur-fiscaal op de hoogte en vroeg hem de benodigde documenten voor arrestatie en uitlevering aan te leveren. De procureur-fiscaal deed vervolgens op 15 september 1948 een officiële vordering tot gerechtelijk vooronderzoek, waardoor de benodigde beëdigde verklaringen konden worden verkregen. Op 24 september 1948 verschenen Annie Vermaat en Jacob Jan Willem Bijl voor het Bijzonder Gerechtshof in Den Haag en legden beëdigde verklaringen af. Deze werden korte tijd later verstrekt aan het NWCC, waarna het NWCC een *'Application for Arrest and Extradiction'* stuurde aan de *Allied Liaison Branch*. Op 24 februari 1949 om 20.00 uur werd Georg Kamps te Mönchen-Gladbach gearresteerd als *'War Criminal Suspect'*.

Borgtocht

Na op 16 maart 1949 voor het *Extradition Tribunal* te zijn verschenen, diende Georg Kamps op 24 maart 1949 een verzoek in om op borgtocht vrij te komen. Ter onderbouwing van dit verzoek droeg Kamps een getuige aan, die verklaarde dat hij op 2 mei 1945 samen met Georg Kamps te Wittenberg door Amerikaanse troepen

lees verder —>



Links:
Johannis van Aken ligt begraven op de algemene begraafplaats te Heinenoord.

Rechts:
Jacob van Etten ligt begraven op de algemene begraafplaats van Westmaas. Onduidelijk is waarom op de grafsteen is vermeld dat hij is gefusilleerd te Westmaas.

gevangen was genomen. De Allied Liaison Branch bracht op 5 april 1949 de NWCC hiervan op de hoogte, en verstrekke foto's van Georg Kamps met het verzoek deze aan de getuigen te tonen ter identificatie. Op 13 april 1949 verklaren zowel Vermaat als agent Bijl dat de man op de foto niet Ted Kamps was. De volgende dag verontschuldigde de NWCC zich bij de Allied Liaison Branch: *"Please be assured that I greatly regret, that an innocent man has been detained and that British authorities have been troubled for nothing"*.

Phatswald en Kaminsky

Het NWCC besloot in juli 1948 zich bij de zoektocht niet alleen te concentreren op Kamps, maar ook Phatswald op te sporen. Het Centre de Documentation en de Central Postal Enquiry worden gevraagd naar informatie, maar dit leverde niets bruikbaar op. Op 30 mei 1949 probeerde het NWCC het via een andere route: het POW-Discharge Center werd gevraagd om informatie over Ted Kamps, Arthur Phatswald, Hans Kaminsky en Wolfgang Bernhard. Op 8 juni 1949 kreeg het NWCC van het POW-Discharge Center een lijst met daarop personen met de gevraagde namen. Het NWCC besloot als eerste te zoeken naar Phatswald. Op 10 juni 1949

zocht het NWCC in Erwitzen, Holzhausen, Brakel en Nieheim Meinbrexten, waarna zij in Lauenförde de gezochte Arthur Phatswald aantroffen. Deze verklaarde: *"Ik ben Feldwebel geweest bij de 6e Fallschirmjägerdiv. Ik heb in verschillende plaatsen in Nederland gelegen. Bij het einde van de oorlog lag ik in Westmaas en eenige dagen in Mijnsheerenland. Ik was toen ziek en kon niet goed lopen. Zodoende lag ik veel en ik liep met behulp van een stok. In Mijnsheerenland waren wij ingekwartierd in het huis van de gemeentesecretaris. In dit huis lag o.a. ook een Fähnrich Teddy Kamps genoemd. (...) Ik herinner mij, dat wij op een avond in Mei, het kan wel 4 Mei geweest zijn, feest hebben gevierd in ons huis. (...) Wij hadden tamelijk veel gedronken, op een gegeven oogenblik hoorde ik schoten vallen. Ik vroeg wat er gebeurde. Bernhard is gaan kijken en zei bij zijn terugkomst: "Kamps heeft een paar Hollanders doodgeschoten." Ik heb toen gezegd: "Waarom die zwijgerij?". Kamps moet die Hollanders eerst in de voorkamer gehad hebben, maar dat heb ik niet gezien. Hij had ze volgens zijn zeggen doodgeschoten omdat ze hem hadden willen aanvallen. (...) Ik weet nog wel dat de Nederlandsche politie de volgende morgen de lijken heeft weggehaald. Ik weet niet of*

het verder nog onderzocht is, want ik ben weer in het lazaret gekomen. Van Teddy Kamps weet ik alleen nog dat hij ongeveer 22 jaar was, klein van stuk, en dat zijn ouders afkomstig waren uit Danzig."

Een week later, op 17 juni 1949, wist de NWCC Hans Kaminsky op te sporen in Hessisch Oldendorf. Deze verklaarde: *"Ik ben tijdens de laatste maanden van de oorlog in Nederland gestationeerd geweest met de 6e Fallschirmjägerdivision, 6 Pionier Bataljon. Gedurende de laatste dagen van de oorlog lag ik te Westmaas en eenige dagen in Mijnsheerenland. (...) In Mijnsheerenland lag ik met slechts een kleine groep onder leiding van Feldwebel Phatswald. Ik herinner mij, dat op de avond van de capitulatie in Nederland een Nederlander in ons huis kwam, ik meen dat hij de commandant wilde spreken. Hij werd door de Fähnrich Kamps gearresteerd. Ik zag, dat hij hem mishandelde, door hem met de pistoolkolf in het gezicht te slaan. Ik werd daarna op patrouille gezonden met twee anderen. (...) Toen ik terugkwam hoorde ik, dat er twee Nederlanders waren doodgeschoten. De lijken heb ik nog gezien in de schuur. Oberfeldwebel Reimann, die ook tot onze eenheid behoorde, heeft mij zelf gezegd dat hij een van deze mensen*

had doodgeschoten. De ander zou door Kamps zijn doodgeschoten. (...) Het eenige wat ik mij herinner van Kamps is, dat hij afkomstig was uit Danzig."

Nooit berecht

Uit de verschillende getuigenissen is af te leiden dat Johannis van Aken is vermoord door Ted Kamps in de garage van Hoflaan 8. Kamps heeft hierover zelf verklaard tegen Vermaat en Bijl, en Kaminsky bevestigde dit indirect in 1949. De details van de moord op Jacob van Etten zijn minder duidelijk, maar gezien de overeenkomsten tussen de verklaringen van Kaminsky uit 1949 en die van Vermaat uit 1945, is het aannemelijk dat Kaminsky de waarheid sprak en dat Oberfeldwebel Reimann de moordenaar is van Van Etten. Een andere bron die dit bevestigt is er echter niet. Zowel Kamps als Reimann zijn later niet meer door de NWCC gevonden, en zijn dus nooit berecht voor de moorden die zij in Mijnsheerenland pleegden.

Na de oorlog

Jacob van Etten werd op 7 mei 1945 begraven op de gemeentelijke begraafplaats in Westmaas. Een maand later beviel Ingetje Kolf, inmiddels weduwe van Jacob van Etten, van een dochter. Ter ere van haar overleden vader en oom (de in januari 1945 vermoorde verzetsstrijder Johannes Kolf) kreeg het kindje de namen Jaapje Johanna. Als gevallen lid van het verzet is de naam van Van Etten aangebracht op het monument Moeder, dat langs de N217 bij Heinenoord staat. De herinnering aan Van Etten wordt ook levend gehouden door het in 2018 in Westmaas onthulde monument 'De Traan'. Daarnaast is in 2010 in Mijnsheerenland een straat naar hem vernoemd.

Johannis van Aken werd op 8 mei 1945 begraven op de gemeentelijke begraafplaats in Heinenoord. Ook zijn naam is vermeld op het monument Moeder langs de N217.

Tekst: Christian Quist

Een tekening van het spandoek aan de woning van de familie Verhoeff in Mijnsheerenland



Herdenkingswandeling

Mijnsheerenland

In de begindagen en in de laatste dagen van de Tweede Wereldoorlog zijn in Mijnsheerenland verschillende mensen omgekomen of vermoord (zie ook voorgaand artikel). Deze mensen zijn alleen nog nooit eerder herdacht op de plaats waar zij daadwerkelijk zijn gestorven. Om hen te eren en te herdenken organiseert de Oranjevereniging Koningin Wilhelmina op zaterdag 17 mei 2025 de Herdenkingswandeling Mijnsheerenland.

Het gaat daarbij om Hendrik Dirkse op 10 mei 1940 omgekomen door een 'verdwaalde' Nederlandse kogel, Volksje Goudswaard op 4 november 1941 omgekomen door een granaatslag van het afweergeschut, Jacob van Etten op 4 mei 1945 mishandeld en vermoord door de Duitsers, Johan van Aken op 4 mei 1945 mishandeld en vermoord door de Duitsers en Jacob van Breda op 6 mei 1945 doodgeschoten door terugtrekkende Duitsers.

Kranslegging

Tijdens de wandeling leggen nabestaanden op iedere locatie een krans en houden nabestaanden of een spreker namens de familie een toespraak. De kranslegging wordt ondersteund door leden van de Scouting Lodewijk van Praetgroep. Bijzonder is dat deze scouts direct of indirect weer familie zijn van hun omgekomen dorpsgenoten.

Spandoek

Ook vertelt Theo Verhoeff tijdens de wandeling het verhaal van het spandoek 'Welcome to the Liberators'. In de meidagen van 1945 schilderde zijn vader Leendert Verhoeff dit grote spandoek om de Canadezen te verwelkomen. Dit hing hij aan zijn huis aan de Wilhelminastraat. De wandeling is het idee van kleinzoon Leon Verhoeff en stond gepland in 2020, in het kader van 75 jaar vrijheid.

Aanmelden

De familie Verhoeff dook 5 jaar geleden met Marcel de Kreek, toenmalig voorzitter van de Oranjevereniging en veteraan (zie ook het artikel op pagina 16 en 17), in de geschiedenis en samen maakten zij een plan om te herdenken. Door corona werd de wandeling geannuleerd en treurig genoeg is Leon Verhoeff op 6 april 2020 overleden. In overleg met de Oranjevereniging en in samenwerking met de familie Verhoeff vindt de wandeling nu plaats in het kader van 80 jaar vrijheid. Zie voor details en aanmelden het programma op pagina 79.